

שלחו להדפסה

גודל פונט

דעות

בארץ

כשלים בפסיכומטרי או כשלים במערכת החינוך? מי שרוצה לבטל את הבחינה רוצה למעשה להעתיק את כשלי מערכת החינוך לתוך מוסדות ההשכלה הגבוהה

יעל הר-אבן
08:33, 07.03.11

"הדמוקרטיה היא שיטת הממשל הגרועה ביותר, פרט לכל שיטות הממשל האחרות שנוסו מאז תולדות האנושות". ווינסטון צ'רצ'יל הצליח כדרכו באימרה זו לבטא את האמת שכולנו חשים - בדמוקרטיה יש כשלים רבים, יש חסרונות רבים, אבל אין שיטת משטר טובה יותר, ומי שמתלונן על הדמוקרטיה מתעלם מכך שאין לה תחליף ושהנטייה להצביע רק על כשלים פוגעת בשיטה הטובה ביותר שיש לנו. נזכרתי באמירה זו השבוע כאשר לאחר מועד פברואר של הבחינה הפסיכומטרית הושמעו שוב התלונות הרגילות נגד הבחינה: שהיא מוטה תרבותית, פוגעת במי שמגיעים מאזורים בעלי חתך סוציו-אקונומי נמוך ומפלה אוכלוסיות כמו חרדים וערבים.

מובן מאליו שתמיד יש מקום לשיפור במבחן הפסיכומטרי, כפי שיש בכל כלי מדידה סטטיסטי. לא רק שיש מקום, השיפור נעשה והגורמים המקצועיים עמלים כל הזמן להפוך אותו לכלי משוכלל יותר. כך למשל, הוחלט לפני מספר שנים על ביטול פרק ה"ידע הכללי" שאכן הניב תוצאות שונות מאד ממגזר למגזר. לא שידע כללי זה דבר בלתי חשוב, אבל זהו חסך שניתן לאורך זמן ובעבודה מאומצת להתגבר עליו, ולכן ניתן היה לוותר עליו במדידת ההתאמה ללימודים גבוהים.

יש מקום לשיפורים נוספים, אבל אי אפשר להתווכח עם עובדה ברורה אחת - הציון במבחן הפסיכומטרי, בשילוב ממוצע הבגרות, הוכח ככלי הטוב ביותר לניבוי סיכויי ההצלחה של תלמיד שעומד לפני לימודים אקדמיים. אם יתקבלו אנשים שאינם מתאימים לקבלה בהתאם לציוני הפסיכומטרי, סיכוייהם להצליח בלימודים נמוכים מאד.

צילום: טל שחר

מבחן פסיכומטרי (ארכיון)

למעשה, הטוענים נגד כשלים בפסיכומטרי אינם מצביעים על כשל של ממש, אלא

מלינים על כך שהוא חושף כשלים של מערכת החינוך. כאשר ממוצע הפסיכומטרי של נבחנים ערבים נמוך מזה של יהודים, יש בכך עדות להזנחה ולקיפוח של מערכת החינוך הערבית. כאשר ממוצע הפסיכומטרי של החרדים נמוך, יש בכך ביטוי למשמעות הבחירה המודעת של חלק ממוסדות החינוך החרדים לא להכין את ילדיהם ללימודים באוניברסיטה.

מי שרוצה לבטל את הבחינה מעדיף להרוג את השליח במקום להתמודד עם המסר. את המציאות הזו אסור לטשטש. צריך לדון בה ולהתמודד איתה בשלב הגן, בית הספר היסודי והתיכון, אבל אסור להעתיק אותה לתוך מוסדות ההשכלה הגבוהה. תפקידם של אלה הוא להוציא לחברה הישראלית את החוקרים, ההוגים ואנשי המקצוע המעולים ביותר, לא להיות מקצה השיפורים של כשלי מערכת החינוך הממלכתית.

מי שאינו יודע אנגלית ברמה סבירה, אינו יכול להתקדם בעולם של אקדמיה חוצת גבולות ויבשות. מי שאין לו כלים מתמטיים בסיסיים יתקשה להתמודד עם חומר אקדמי גם במדעי החברה והרוח. אין טעם ואין תועלת בהתעלמות מכך. מיון לקוי בקבלה לאוניברסיטאות יעשה עוול עם המועמדים הלא מתאימים שיתקבלו, ויעשה עוול עם מועמדים מתאימים יותר שלא יתקבלו, כיוון שכידוע מספר הכיסאות מוגבל. הוא גם יעשה עוול עם החברה הישראלית כי הוא ייצור מראית עין של שוויון כאשר הפערים ממשיכים להתקיים, אבל מטואטאים מתחת לשטיח, ובסופו של דבר יביא גם לבזבוז כספי מדינה שמממנים ומתקצבים את מערכת ההשכלה העל תיכונית.

הפתרון לפערים החברתיים בקבלה לאוניברסיטאות אינו טמון בביטול או שינוי הבחינה הפסיכומטרית, מעבר לשיפורים שנעשים כל הזמן, אלא בהשקעה גדולה יותר בחינוך בכל המגזרים ובמתן כלים להצטיינות בשלבים שלפני הקבלה לאוניברסיטה.

הכותבת היא מנכ"לית קבוצת קידום

[קבלו ניוזלטר יומי המסכם את חדשות היום ישירות למייל שלכם. לחצו להרשמה](#)